

۲.۵ میلیون شغل بی طرفدار

در شرایطی که وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار واقعی اشتغالزایی طی سال‌های ۸۴ تا ۹۱ را به‌طور میانگین ۸۱ هزار شغل در سال اعلام کرده و هشدارها برای افزایش تعداد بیکاران به اوج خود رسیده است، فعالیت یک میلیون و ۷۰۰ هزار کارگر خارجی در ایران در کنار وجود ۲.۵ میلیون شغل که ایرانی‌ها تمایلی به اشتغال آن ندارند، به موضوعی خبرساز در بازار کار ایران بدل شده است.

بیکاران ایرانی کدام شغل‌ها را نمی‌پسندند؟

۲.۵ میلیون شغل بی طرفدار

در شرایطی که وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی آمار واقعی اشتغالزایی طی سال‌های ۸۴ تا ۹۱ را به‌طور میانگین ۸۱ هزار شغل در سال اعلام کرده و هشدارها برای افزایش تعداد بیکاران به اوج خود رسیده است، فعالیت یک میلیون و ۷۰۰ هزار کارگر خارجی در ایران در کنار وجود ۲.۵ میلیون شغل که ایرانی‌ها تمایلی به اشتغال آن ندارند، به موضوعی خبرساز در بازار کار ایران بدل شده است.

اما چه مشاغلی در ایران جذابیت ندارد؟

عموم مشاغل سخت و زیان‌آور که میزان آن ۲.۵ میلیون شغل برآورد می‌شود، جذابیتی برای نیروی کار ایرانی ندارد و حضور کارگران خارجی در آن پررنگ است. بر اساس فهرست [وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی](#) کار در معدن که خود صورت‌های مختلفی دارد، از اصلی‌ترین آنهاست.

کارگرانی که در تونل‌ها و راهروهای سرپوشیده به استخراج می‌پردازند، کار استخراج شامل جداکردن و منفجرکردن مواد از سطح کار، حمل مواد و عملیات مربوط به انفجار و انجام امور تأسیسات داخل معدن، حفر قنات، چاه فاضلاب، کار در مخازن سربسته و تخلیه و حمل مواد مذاب از کوره به‌نحوی که کارگر در معرض مستقیم حرارت یا بخار زیان‌آور کوره باشد، جزو این بخش از مشاغل سخت به‌حساب می‌آیند. برخی شغل‌های خدماتی در اماکنی نظیر اصطبل را می‌توان بخش دیگری از مشاغل سخت نام برد که ایرانی‌ها چندان تمایلی به حضور در آن ندارند. حمل و دفن زباله شهری، کار در کارگاه‌های دباغی و گندآبروها، کار مستمر در طویله و سالن‌های پرورش طیور را هم می‌توان در این دسته قرار داد.

دسته دیگر مشاغل سخت نیز شامل شغل‌هایی می‌شود که برای بدن آسیب‌هایی را به همراه دارد. کار مستمر در فضای باز و ارتفاع بیش از ۵ متر روی دکل، اتاقک‌های متحرک، داربست و اسکلت‌ها، کار مستمر روی خطوط و پست‌های انتقال برق با فشار ۶۳ کیلووات به بالا، مشاغل شن‌پاشی، پخت آسفالت دستی، قیرپاشی، جوشکاری در داخل مخزن، کار مستمر با اشعه‌های زیان‌آور مانند رادیو اکتیو، کار در محل‌هایی با فشار محیط بیش از حد طبیعی مانند غواصی، کار مستمر در محیط‌هایی که با وجود رعایت ایمنی موجب بروز بیماری‌های گوشی می‌شود، سمپاشی باغ‌ها، مزارع، اماکن پرورش دام و طیور، تولید و ترکیب سموم و حشره‌کش‌ها و کار با وسایل دارای ارتعاش زیان‌آور، جزو مشاغل سختی است که هرچند کارگران ایرانی نیز در این مشاغل فعال هستند اما ۱.۷ میلیون اتباع خارجی عموماً در این بخش‌ها مشغول به‌کار هستند.

طبق آیین‌نامه اجرایی قانون مشاغل سخت و زیان‌آور، کار در زندان‌ها و ندامتگاه‌ها، کار در بیمارستان‌های روانی و حرفه خبرنگاری جزو مشاغل سخت و زیان‌آور به‌شمار می‌روند که البته اتباع بیگانه معمولاً در اشتغال این مشاغل سهم چندانی ندارند.

دلایل کسادی شغل‌های سخت

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در شرایطی به‌دنبال راهکارهایی برای ایجاد جذابیت در عنوان برخی شغل‌هاست تا بیکاران داخلی را به سمت آن سوق دهد که کارشناسان بازار کار عوامل بنیادین دیگری را در دوری نیروی کار داخلی از برخی شغل‌ها، مؤثر می‌دانند.

حسین راغفر، کارشناس مسائل کار به هم‌شهری گفت: شغل‌های دشوار و کم‌دستمزد به محل فعالیت کارگران خارجی تبدیل شده است. شغل‌هایی که باید بپذیریم برای کارگر ایرانی با شرایط اقتصادی کشور صرفه ندارد. در واقع به‌دلیل عدم تناسب میان سختی کار و دستمزد، هزینه فرصت آن بیشتر از صرفه اقتصادی برای کارگر ایرانی می‌شود.

مشاغل سخت و زیان‌آور هرچند در قانون تأمین اجتماعی شامل حمایت در بازنشستگی پیش از موعد شده است به‌نظر می‌رسد دستمزد پایین و دشواری کار، کارفرمایان را با کارگران خارجی مواجه ساخته است. محسن ایزدخواه، معاون اسبق سازمان تأمین اجتماعی در این زمینه به هم‌شهری گفت: اتباع خارجی در شغل‌هایی به‌کار گرفته می‌شوند که سخت‌وزیان‌آور است و از امنیت شغلی اندکی برخوردارند. برخی مشاغل سخت که دارای امنیت شغلی هستند و منزلت اجتماعی دارند، مورد استقبال ایرانی‌ها قرار می‌گیرد اما در شرایطی که هیچ‌کدام از عوامل جذاب نظیر دستمزد مناسب، امنیت شغلی و منزلت اجتماعی فراهم نباشد، کارگر خارجی به‌کار گرفته می‌شود. این کارشناس بازار کار معتقد است که کارفرمایان این مشاغل نیز ترجیح می‌دهند از کارگر خارجی استفاده کنند تا حداقل‌های تأمین اجتماعی را رعایت کنند.